

VERENIGING
"ORDE DER VERDRAAGZAMEN"

Kon. Goedgekeurd d.d. 22 februari 1958, nr. 58

GEVESTIGD TE 'S-GRAVENHAGE

Giro no. 468874 t.n.v. de Penningm. der "ODV", DEN HAAG

Uitsl. voor verslagen en abbon. Dovenetelweg 57a 's-Gravenhage Tel. 68.45.41.
Secretariaat: Graaf Willem de Rijkelaan 15 Leidschendam Tel: 070 - 275154

W E E K B L A D

20e jaargang nr.21

=====
nadruk verboden

=====
16 januari 1976

x in de kantijn betekent de vraag

- " " " " het antwoord

Goeden avond, vrienden.

Wij zijn niet alwetend of onfeilbaar. Ons onderwerp van heden is van geestelijke aard en draagt de titel:

W A T I S D E W A A R H E I D ?
=====

Waarheid is altijd beperkt. Tenminste, wanneer je die menselijk beziet. Wanneer een mens zegt: dit is waar, zo bedoelt hij eigenlijk: dit strookt met alle mij bekende en voor mij controleerbare feiten. Want verder komt hij niet.

Het is daarom opvallend, dat mensen, juist wanneer het gaat om de hoogste krachten en geestelijke waarden van het leven, steeds weer zeggen, dat zij met zekerheid weten, wat de enige waarheid is.

Wanneer iemand mij vertelt, dat hij de waarheid van het hoogste licht kent, zo zal ik denken: kennen is er niet bij. Beleven. Ja, dat kan, zelfs wanneer je mens bent. Maar hoe wil je het werkelijk "kennen"? Hoe wil je omschrijven, wat het is? Hoe kun je weten, wat het allemaal omvat? Je bent zelf immers beperkt?

Ik denk maar zo: wanneer een vlo opeens tegen een olifant oploopt, kan die zeggen: ik heb een nieuw kontinent ontdekt. Een mens, die tegen de meest kosmische kracht oploopt, die er maar bestaat, een kracht, die in alle dingen is, ontmoet een klein beetje van de goddelijke waarheid, de goddelijke wijsheid, of het licht, zoals hij dit noemt en zegt dan onmiddellijk: Ik ken God. Zo is Hij en anders niet....

Dan heb ik al gegeten en gedronken. Want het verschil tussen mens en God is volgens mij heel wat groter dan het verschil tussen olifant en vlo.

Wanneer ik mensen, b.v. christenen, hoor vertellen, dat zij de waarheid weten, vraag ik mij af: welke waarheid dan? Ook wanneer er een islamiet komt, die stelt, dat hij de waarheid

kent, ben ik geneigd hem te vragen, welke waarheid hij dan wel bedoelt. Het antwoord zal dan waarschijnlijk zijn, dat hij de waarheid omtrent het leven, omtrent God, omtrent de juiste leer kent.

Maar als mens kun je een dergelijke waarheid eenvoudig niet kennen. Neem b.v. alles, wat Jezus de mensen heeft geleerd. Dat was in feite nogal eenvoudig. Hij leerde de mensen een bepaalde manier om te leven. Hij heeft niet tot de mensen gezegd: nu moet je een grote kerkelijke organisatie opzetten, tempels voor mij bouwen, rituelen vieren en goddelijke sacramenten uitdelen.

Dat hebben de mensen er later van gemaakt. Maar Jezus heeft de mensen alleen steeds weer voorgehouden: zo moet je leven. Maar ja, toen de eerste christenen het probeerden - in de christenkommune in Jeruzalem - ontdekten zij al snel, dat er op deze wijze met mensen niet te leven valt. Want iedereen gaat uit van het standpunt, dat ieder ander getrouwelijk zijn plichten moet vervullen.

Nu ja, zo is het nog steeds. Dat is zelfs het wezen van een democratie. Deze is een samenvoeging van een grote reeks kleine diktatortjes, die elk voor zich aannemen, dat de anderen wel democratisch zullen blijven denken.

Enfin. De waarheid omtrent Jezus is volgens mij in ieder geval, dat hij je leert, hóe te leven. Dat is de weg en de waarheid, die Hij is.

En Mohammed? Men zegt, dat hij de profeet van Allah is. Ik vind dat best. Maar dan moet men zich ook afvragen, wat hij in feite heeft gedaan. Heeft hij de moslims het recht gegeven zich voor beter te houden dan alle anderen? Geheel niet! Hij heeft in de koran de wet gegeven, de regels, hoe je leven moet. Hij heeft de mensen een richtsnoer gegeven voor hun bestaan. Leerde hen, hoe je als mens de eeuwige waarden in je leven tot uitdrukking kunt brengen. Meer niet.

Het zelfde met de boedda. Er zijn natuurlijk vele boeddas en bhoddisvatta's, maar wanneer wij spreken over de Gautame Boedda dan bedoelen wij natuurlijk de prins Siddharta - ook wel Sakia Muni (?) - genoemd

Deze boedda brengt een weg, een levensleer, niet de verhevenheid boven anderen, niet de zekerheid van 'n beter zijn dan anderen. Hij zegt ook niet: ik ken de waarheid. Hij stelt eerder, dat men op een bepaalde wijze moet leven, wanneer men naar die waarheid toe wil groeien.

Eigenlijk is dit hetzelfde, wat alle grote meesters op aarde hebben gedaan. Zelfs wanneer wij mensen als Marx met zijn werken bezien, ontdekken wij, dat het in feite over een manier van leven gaat, niet voornamelijk over een systeem.

Nu is Das Kapital zeker niet feilloos - wat vele mensen in deze tijd ontdekt zouden moeten hebben. Want er blijkt uit, dat Marx tegen kapitalisme is. Maar socialisme is een vorm van arbeidskapitalisme. Dus als arbeider zou je volgens Marx ook daartegen moeten zijn.

Maar dat is mijn inzicht. Wat doet de man? Hij omschrijft een bepaalde vorm van maatschappij en stelt, dat de samenleving in die maatschappij door een bepaalde gedragswijze het meest juist zal verlopen. Hij stelt in feite, dat de menselijkheid van de mens dan het beste tot zijn recht zal komen.

Juist over dit aspect: de noodzaak zelf volgens bepaalde regels te leven, zien de mensen steeds weer weg. Toch zeggen zij glashard: wij kennen de waarheid omtrent het leven.

Maar zodra iemand mij vertelt, dat hij een absolute waarheid bezit, heb ik het gevoel, dat hij zowel zichzelf als de wereld niet bepaald goed kent.

Nu stel ik: wanneer ik de waarheid wil benaderen, ook zonder haar geheel te willen kennen en bezitten, daar dit voor een mens - en een geest - onmogelijk is, zal ik allereerst moeten zien, welke vragen bij mijn zoeken het meest van belang kunnen zijn.

Dan ga ik verder van mijzelf uit. Wat betekent, dat mijn weg naar de waarheid niet altijd of geheel de uwe behoeft te zijn. Maar ik stel dan toch wel:

Een geloof, dat in strijd is met kenbare feiten en altans in delen ook niet wetenschappelijk bewijsbaar is, is ook geen juist geloof. Het is een onwaarheid.

Ik stel verder: de waarheid, die zich manifesteert in een geloof, dat deels bevestigd wordt door wetenschap en feiten is een benadering van de werkelijkheid. Wij hebben daarin dan nog steeds de waarheid omtrent het bestaan niet gevonden, maar komen er wel wat dichterbij.

Ik stel vervolgens: elke wijze van leven, waardoor de mens de scheiding tussen zich en de schepping vermindert en gelijktijdig kan komen tot een meer bewust erkennen van al, wat in een ander of het andere bestaat, volgt een weg, die voert tot de waarheid.

Ik ga nu verder met enkele kleine regels, die mogelijk wat vreemd overkomen, maar die ik met behulp van iemand anders heb geformuleerd:

God is het mombakkes, dat mensen het onbekende voorbinden, omdat zij bang zijn voor een leegte.

Het onkenbare, het niet als verschijnsel kenbaar bestaande, is voor ons onaanvaardbaar. Daarom scheppen wij ons een god of goden of idealen. En ideaal betekent, zoals u waarschijnlijk wel weet, ook droombeeld en niet alleen maar volmaaktheid.

Wij komen zo als vanzelf tot iets, wat de werkelijkheid voor ons verhuult en zo meer dragelijk maakt.

Dan wil ik opmerken: Elk idealisme, dat niet getrouw en volgens zijn inhoud en regels beleefbaar is, is een vorm van zelfbedrog.

Ook dit zal u duidelijk zijn. Op het ogenblik, dat je stelt: dit is mijn ideaal, dit streef ik na, maar ik moet wel rekening houden met dit en dat; dus handel ik voorlopig maar in strijd met dit ideaal, dan ben je mogelijk een geslaagd politicus, maar je bedriegt gelijktijdig wel jezelf en de gehele wereld.

Wat duidelijk maakt, dat waarheid in feite ook een vorm van eenvoud vormt voor ons. Alles wat alleen middels zeer ingewikkelde verklaringen beleefbaar, kenbaar, of aanvaardbaar wordt, behoort zeker niet tot onze waarheid.

De waarheid van ons wezen is vastgelegd in ons bestaan zelf. Vanuit ons bestaan zal die waarheid zich voortdurend manifesteren. Maar op het ogenblik, dat wij trachten haar te verklaren, maken wij gemeenlijk van onze waarheid meteen een

grote leugen.

Niemand, die reeds bepaalde protesten wil laten horen? Neen? Dan kun je toch zien, dat de tijden zijn veranderd. Vroeger zou ik al gestenigd zijn, wanneer ik de helft hiervan had gezegd.

Wat trouwens ook weer een vreemd verschijnsel is in de wereld van de mensen: de waarheid wordt altijd opgeofferd. Hebt u dat wel beseft? Wanneer Jezus de waarheid vertelt, wordt hij zowel door de tempel als door de gezagsdragers onmiddellijk opgeofferd. Niet, omdat zij er overtuigd van zijn, dat hij een misdadiger is, maar omdat zij er van overtuigd zijn, dat hij dingen zegt, die beter verzwegen kunnen blijven.

Wanneer je de dingen zo beziet, zou je je af kunnen vragen, of een zekere meneer Richard N. een inkarnatie van Pilatus is. Of mogelijk is hij wat meer Caïphas. Mogelijk zelfs is hij een inkarnatie van die hogepriester met die fruitige naam, Annas, die mij altijd doet denken aan een ananas, waar ongeduldigen alvast een lettergreep hebben afgesneden.

Maar praten wij daarover niet verder. Wat ik tracht u duidelijk te maken, is het volgende: In de eenvoudige feiten van het leven en onze eenvoudige, eerlijke emoties - zonder zelfbedrog - en in ons eenvoudig beleven van het bestaan met al zijn tegenslagen en meevallers, al zijn kruipdoorsluisdoor spelen om te komen waar je wilt, leven wij in de waarheid.

Want voor ons is dit alles een uiting van het onbekende, dat zich zo voor ons in een relatie tot ons ik manifesteert. Waarop een konklusie kan volgen:

De mens kan een eenheid met God bereiken vanuit zichzelf. Maar hij kan nooit een God vinden, die groter is dan zijn menselijk bevattingsvermogen.

Mogelijk klinkt dit weer hatelijk. Maar de God, die een mens zich voorstelt, is zeker een God, die past bij die mens. Wanneer wij horen van de noorse goden, de asen, dan zien wij, dat die alles weten van drinken, vechten, eten. Over de rest wordt niet al te veel verteld, maar dan kun je ook wel het jouwe over denken.

Die goden zijn eigenlijk een weerkaatsing van de maatschappij, waarin hun gelovigen leven. En kijk dan maar eens naar de goden van b.v. Assyrië, Babylon, Egypte. Steeds weer valt op, dat de wereld van de goden in feite niet veel anders is dan een verbeelding zonder beperkingen van de wereld, waarin de gelovigen leven.

Het egyptische hof van de goden doet b.v. in zijn beschrijving en opzet veel denken aan de zittingen, die eens per jaar door farao of zijn bestuurderen in zijn naam gehouden werden. Hierbij worden offers aangeboden - in feite belastingen, die betaald worden - waarbij alles wordt gecontroleerd, ook of je genoeg geeft. In uw tijd spreekt men minder van offers, maar brengen moet je ze evengoed.

De opzet doet sterk denken aan de rechthof der goden: men treedt naar voren, omringd door hooggeplaatsten brengt men zijn gave, men wordt gecontroleerd. En wanneer bij een meer voornaam persoon de gave nu iets meer dan alleen maar voldoende was, wenkte men hem soms, om verder plaats te nemen tussen degenen, die de stoet voorbij zagen komen. Wat vaak een soort erebaantje betekende ook nog.

Wie zich dit voor ogen houdt ontdekt al snel, dat de wereld van de levenden na de dood in alle omschreven vormen ontleend is aan de menselijke maatschappij.

Vele mensen stellen, dat in deze dagen het beeld van God zo vaag is geworden. Voor mij is dit geen wonder: wat is uw maatschappij? Uw maatschappij is zo vaag als wat. Er zijn zelfs mensen, die zo extreem links zijn, dat zij alweer extreem rechts denken.... Zoals er mensen zijn, die zo vroom zijn, dat zij over God niet eens meer willen praten en mensen, die zo weinig werkelijk geloof hebben, dat zij een vrome omroep op gaan richten, in de hoop zo meer intens te kunnen geloven, in hetgeen zij voorlopig alleen maar aan anderen voorhouden.

Ik weet, dat dit hatelijk overkomt. Maar is dit in feite niet een symptoom? Wanneer wij vragen naar de waarheid, dan zullen wij volgens mij kunnen zeggen:

die waarheid bestaat voor mij in het feit, dat het hogere voor mij ergens bestaat, dat het voor ons allen beleefbaar schijnt te zijn, maar dan wel op een zuiver persoonlijke manier.

Wat er op neerkomt, dat de mooie droom volgens symbolen, die een intellectuele strever doormaakt en de droom van een kwezel, die in de droom contact heeft met Theresia van Lissieux, of een andere mooie dame uit de hagiografie, in feite precies het zelfde zijn.

De innerlijke beleving wordt anders vertaald, maar het gaat om de zelfde waarheid, de zelfde verwachting, het zelfde licht. Wat je dan verder zult moeten uitwerken.

Konklusie: de waarheid bestaat wel, maar is voor ons allen steeds weer iets, dat er anders uitziet. Gelijktijdig is die waarheid volgens mij voor ons allen iets, dat steeds hetzelfde blijft.

Zolang wij naar de schijn kijken, bereiken wij niets. Zoeken wij het wezen van de waarheid en bekommeren wij ons wat minder over de vormen, waarin deze getoond of beleefd wordt, dan benaderen wij de werkelijkheid.

Zo gezien zijn alle mensen eigenlijk een en hetzelfde. Dan kun je alle verschillen over boord zetten van godsdienst, ras, stand, politiek - die laatsten zijn tegenwoordig weer erg in trek. Status verschillen maken ook al niets uit. De een lijkt een mindere, heeft een betrekkelijk laag salaris, maar leeft goed van zijn onkostenrekening en een ander heeft een hoog salaris en houdt niets over vanwege de belastingen, dus behoren zij tot twee verschillende standen.

Gaat het om de werkelijkheid, de waarheid, dan moet je stellen, dat al die dingen niet meer tellen. Het maakt niets uit, hoe je heet, wie je bent. Je bent immers deel van een en dezelfde mensheid? Voor die mensheid als geheel geldt één waarheid.

Is die waarheid dan kosmisch? Waarschijnlijk niet. Menszijn betekent: behoren tot een bepaalde ontwikkeling. Geestelijk zowel als materieel. Het betekent, dat je gebonden bent aan bepaalde beperkingen. Anders ben je geen mens meer.

Dat betekent volgens mij, dat het wel zeer waarschijnlijk geacht moet worden, dat zelfs de waarheid van de gehele mensheid niet de totale waarheid omvat.

Toch bestaat er voor ons allen een waarheid, die, omdat

je mens bent, gelijk is aan de waarheid, die voor elk ander in essentie vindbaar is.

Ik meen nu een eerste voorzichtige omschrijving te mogen wagen. Onze waarheid is datgene, wat voor alle mensen gelijkelijk geldt, in allen als kracht gelijkelijk aanwezig is en in elke kenbare manifestatie voor een ieder gelijkelijk te vinden moet zijn.

Dan hebben wij tenminste een soort defintie gepleegd. Maar hebt u soms kommentaar?

x Dat het voor een ieder gelijkelijk te vinden is, hangt toch van zijn ontwikkeling af?

- Daar hebben wij iemand, die toch graag verschil maakt. Wat is dan ontwikkeling? Wat de mensen zo noemen, is volgens mij niet veel anders dan een je geheugen zodanig volproppen met formuleringen en opvattingen van anderen, feiten die door anderen gekonstateerd zouden zijn, dat je daardoor tot een interpretatie komt van alles, wat je zelf kent, beleeft, door-maakt. Met als gevolg, dat je fraaier zult weten te verwoorden, wat voor jou de waarheid is. Maar gelijktijdig zul je door de inhoud, die je aan anderen hebt ontleend, geneigd zijn de werkelijkheid, die je beleeft voor jezelf, zodanig te vermommen, dat je in de voetsporen denkt te treden van door jou geëerde voorgangers.

Ontwikkeling heeft dan ook niets te maken met de mogelijkheid de waarheid te beleven, maar ten hoogste met de mogelijkheid je eigen ervaringen fraaier aan anderen te beschrijven.

De kern van de waarheid is leven. De mogelijkheid om het leven te ervaren ligt voor een idioot en een genie op hetzelfde peil. Beiden zullen vanuit zichzelf dit leven anders benaderen en er een andere omschrijving van geven, wanneer altans beiden hiertoe in staat zijn.

Ik ben met u eens, dat het niet erg waarschijnlijk is, dat een idioot tot omschrijving van de waarheid van zijn leven zal komen op een wijze, die anderen kunnen begrijpen. Aan de andere kant: wanneer je ziet, hoeveel bepaalde idioten in deze dagen te zeggen hebben, zou zelfs dit mij niet bepaald verbazen.

Wij hebben het over beleefbaarheid. Of het beleven door de idioot alleen in een hahaha en blij wordt weergegeven, terwijl het genie er een hele kosmische filosofie over opbouwt, maakt voor het leven weinig of geen verschil uit.

De waarheid is niet de omschrijving. De waarheid is het beleefbare feit, dat wij, bij gebrek aan mogelijkheden om ons beleven geheel met anderen te delen in omschrijvingen, proberen uit te drukken.

Neem mij dit alles maar niet kwalijk. Ik heb werkelijk niets tegen intellectuelen. Ik heb ten hoogste iets tegen degenen, die denken, dat zij dit zijn - en die komen veel voor.

Ik was vroeger ook een intellectueel. En als je zag, hoe intellectueel in eigen ogen alle mensen aan de stamtafel waren.... Dat was elke zondag. Je ging ter kerke, want dat hoorde er bij. Dan kwamen wij samen voor de lunch, die hoofdzakelijk in vloeibare vorm werd genomen. Ondertussen sprak je met elkaar, ieder overtuigd van eigen wijsheid.

Er waren aan die tafel mensen, die een heel goede positie hadden en erg intellectueel dachten te zijn en uiteindelijk

niets anders voortbrachten dan een holle misvormde echo van de gedachten van anderen.

Terug naar de waarheid. Wanneer wij kijken naar de wetenschap, zo komt men langzaam maar zeker steeds meer tot de konklusie, dat de basis van alle dingen kracht is.

Kijken wij naar het geloof van de mensen, dan stelt men, dat de basis van alle dingen in God ligt. Wat mij de vraag doet rijzen, of mogelijk een deel van de waarheid dient te luiden:

Wat wij God noemen, is de kracht, waaruit wij leven en waaruit alles bestaat. En dan moet je nog 'n stapje verder gaan: Wanneer de basis van alles dezelfde kracht is, is de scheiding tussen mensen, dingen en werelden slechts fenomeen en niet essentie.

Om het nog eens anders te zeggen: alle verschillen zijn uiterlijkheden en hebben niets te maken met het werkelijke wezen.

Ons aller wezen is gelijk, is in feite het zelfde. Want het is een deel van dezelfde grootheid of kracht. Wil je dit reëel verder ontwikkelen - wat volgens mij dan toch wel nodig zal zijn - stel je: Daar wij allen uit dezelfde kracht stammen, deel uitmaken van die kracht en alles, wat wij als ons persoonlijk bestaan zien, moeten erkennen als iets, wat alleen middels de basiskracht mogelijk wordt gemaakt en zelfs een uitdrukking van die kracht zou kunnen zijn, zullen wij zowel in onszelf als in anderen moeten proberen door te dringen tot de diepe werkelijkheid, tot de kracht zelf. In deze kracht is volgens mij het enige begrip van werkelijkheid voor ons mogelijk, in deze kracht ook is de enige erkenning van de waarheid mogelijk. Hierin vinden wij de mensheid. Kunnen wij het geheel van de mensheid en de kracht in die mensheid aanwaarden en beleven, dan zullen wij mogelijk de krachtbron ook nog kunnen vinden, waaruit dit alles voort komt. Mogelijk, want weten doe ik dit niet.

Waarom zouden mensen dan eigenlijk met elkaar gaan vechten? Dat is krankzinnig. Weet u, dat er mensen zijn, die elkaar willen vermoorden, omdat de partijen nu eenmaal 3 woorden van de bijbel op een andere wijze interpreteren? Die mensen kijken niet naar de waarheid, de werkelijkheid.

Kijk naar de leer, die alle groten op deze wereld hebben gebracht. U kunt bij uw onderzoek mijnentwegen uitgaan van Aesir, die als de god Aesir, maar elders ook als Osiris werd geeerd tot bahaulah toe.

Allen spreken over eenheid, ook al legt de een de nadruk op naasteliefde en de ander op rechtvaardigheid in erkenning van anderen, terwijl iemand anders weer beweert, dat je op de juiste plaats anderen nederig moet dienen.

Zij formuleren allen wel anders, maar doelen kennelijk op de eenheid van de mensen, de eenheid van alle leven. Dat wordt iets meer begrijpelijk, wanneer je het geheel van de menselijke situatie overziet. Dan besef je: wanneer er werkelijk van een essentiële eenheid van alles gesproken kan worden, kan ik in feite geen ander dienen. Want wanneer ik een ander dien, dien ik een deel van een geheel, waartoe ik behoer en zo dien ik gelijktijdig ook mijzelve. Wanneer ik iemand onrecht doe, zal ik dit in feite ook mijzelf aandoen.

Ik bepaal mijn relatie tot de waarheid door datgene, wat

ik ben tegenover de door mij erkende delen van de werkelijkheid.

Erken je dit, dan ben je weer een stapje verder gekomen volgens mij. Maar nu even een ander chapter.

Ik leef in de geest. Mogelijk denkt u: gelukkig zul je er mee worden, want ik heb vele zaken niet, u die wel kent, zoals inkomstenbelasting, huisvestingsmoeilijkheden enz. Maar wat is het feitelijke verschil tussen ons? De wijze, waarop wij de werkelijkheid beleven; en dat is weer voornamelijk een persoonlijke zaak.

Iemans, die dood is, is niet dood. Maar hij is dood voor degenen, die zijn bestaan niet meer erkennen. en indien hij de wereld niet meer erkent, die hij achterlaat, is hij mogelijk voor zichzelf ook dood.

Maar zodra je erkent, dat je de relatie met het bestaande kunt wijzigen en zo deel uit gaan maken van de hoogste of de laagste sferen, zonder daarom minder deel te zijn van het geheel, is er geen werkelijke scheiding meer.

Volgens mij is dan een beroep op de oerkracht, de essentie van het zijn altijd mogelijk. Wat wil zeggen, dat in feite niemand ooit hoger of lager staat dan een ander, maar dat hoogstens de een zich van meer bewust zal zijn dan de ander, ofschoon hun mogelijkheden dezelfde blijven.

Het volgende zal u nu wel niet verbazen: Leven is niet zo belangrijk als de mensen denken, daar leven een continue waarde is, terwijl de verschijningsvorm geen enkele invloed heeft op de waarde van het leven zelf dan door het voorstellingsvermogen van degenen, die als ik het leven beleeft.

Wat duidelijk maakt, hoe belangrijk het is, dat je in jezelf de juiste voorstelling van het leven hebt. En wat is de beste voorstelling volgens mij? Een erkende verbondenheid met alle dingen.

Indien u mij vraagt, wat de waarheid is, dan zeg ik: Voor mij is de waarheid een mogelijkheid om, wanneer je voortdurend beseft, hoe je met alles verbonden bent zonder enige uitzondering niet jezelf meer te beleven als een van alles afgescheiden en afzonderlijke vorm van bestaan, maar eerder je ik beseffen zult als een tijdelijk in een bepaalde vorm optredende exponent van het geheel.

Dit is een waarheid, die ik persoonlijk in mij enkele malen heb mogen beleven. Waarmede ik van mij uit wel het belangrijkste over dit onderwerp heb gezegd.

Waarheid is altijd strekkelijk. Om een recent voorbeeld te geven: Wij kunnen stellen, dat in Amsterdam de waarheid in feite als volgt ligt vanuit menselijk standpunt:

Wanneer een wethouder idealist is en bovendien zijn beloften aan zijn kiezers wil houden en het programma, waarop hij zijn post aanvaardde, ook werkelijk geheel wil handhaven, is hij als politicus onaanvaardbaar geworden, daar een goed politicus nu eenmaal iemand is, die dergelijke plannen weet te ontwerpen om ze vervolgens te verbuigen, vóór zijn kiezers dit in de gaten krijgen.

Mogelijk vraagt u zich af, waarom dan die ander ook werd opgeofferd. Volgens mij vooral, omdat dan niet zo duidelijk voor een ieder zal blijken, dat het alleen gaat tegen iemand, die de moed heeft op een dergelijke plaats en in een dergelijke functie toch idealistisch te blijven.

Is er in waarheid onrecht geschied? Duidelijk volgens mij. Was dit in waarheid onvermijdelijk? Eveneens ongetwijfeld.

Want in de gehele menselijke samenleving is alles nog steeds gebaseerd op 'n scheiding tussen ik en anderen, een onderscheid dat betekent, dat een ieder zijn eigen "rechten", zijn eigen bezit, zijn eigen denkbeelden ten koste van alles, ook ten koste van elke medemens, wil handhaven.

Daarom treedt intrige steeds weer in de plaats van een werkelijke samenwerking, gebaseerd op naasteliefde. Dat is naar ik meen duidelijk genoeg. U hoeft het niet met mij eens te zijn natuurlijk. Bovendien, zo belangrijk is het niet. Want van Duin kan altijd nog wel ergens terecht als tuinkabouter en Lammers kan naar Leiden. Daar heeft men reeds een Lammer-schans, zodat hij daar een eigen administratief fort kan beginnen.

Op zich is dit niet zo erg dus. Wat het verschrikkelijke van dit alles is, is voor mij, dat een ieder die zaak geheel aux serieux neemt, maar gelijktijdig alles probeert te verbloemen.

De waarheid op uw wereld is nu eenmaal, dat men de waarheid niet verkondigd wil weten. De waarheid is, dat een ieder in feite bang is, voor hetgeen hij doet, zelfs al deed en doet hij dit met de beste bedoelingen. Daarom wil hij hetgeen hij is en doet niet naar waarheid geuit zien tegenover anderen. De waarheid is, dat een volledig eerlijk mens een groot gevaar vormt voor elke volgens de huidige maatstaven gezond en redelijk denkende mens.

Zo bezien is de wereld wel een zootje. Maar aan de andere kant geldt ook, dat je, om de ander te kunnen kennen, ook met hem gekonfronteerd moet worden.

In bijbelse termen uitgedrukt bedoel ik dit: Adam liep rond als eerste naturalist ter wereld. Daar hij niets te doen had, ging hij alle dieren en planten namen geven. God had medelijden met hem en schonk hem Eva, zodat hij voortaan, wanneer hij dit wenste, dag en nacht aan het werk kon.

Maar nog steeds was er iets niet volledig. Want Adam benoemde de dingen wel, maar dat betekent in feite, dat hij zichzelf oplegde aan zijn wereld, zichzelf in alles wat hij zag projecteerde.

Daarna volgt dan de misgreep met het fruit, ontstaat de eerste mode en komt er een engel met een brandend zwaard. Ik vraag mij af, of het gezegd "wie zijn billen brandt, moet op de blaren zitten" mogelijk reeds uit die tijd stamt.

Zeker is, dat vanaf dat ogenblik op de wereld iets bestond, wat uw zuiderburen zo fraai contestatie noemen. Tegenstelling, dus, konflikt. In het konflikt eerst beseft Adam het werkelijke wezen der dingen.

De waarheid is volgens mij ook, dat de mens niet in staat zal zijn de totaliteit te aanvaarden en de essentie van die totaliteit te vinden in al het bestaande, wanneer hij niet eerst zijn eigen tegenstellingen en konflikten heeft doorgemaakt. Daardoor wordt hij wel gedwongen de kwaliteiten van het andere in te schatten en wordt het voor hem noodzakelijk te weten, welke relatie tussen hem en anderen mogelijk is.

Een goed voorbeeld is hier de beeldhouwer: Wanneer die

met een stuk steen begint te werken, zal hij door zijn werken eerst beseffen, wat die steen feitelijk is. Eerst wanneer hij poogt alles, wat hij in die steen meent te zien, er uit te halen, weet hij, waarmede hij te maken heeft. Soms zal hij zijn plannen dan moeten wijzigen, omdat de voorstelling, die hij in gedachten heeft, uit deze steen niet kan komen.

Zo gaat het ons in het leven. Wanneer wij willen weten, wat eraan kracht, aan licht in anderen leeft, dan is een konfrontatie, een konflikt, vaak onvermijdelijk.

Wij kunnen wel zeggen, dat de wereld op het ogenblik een mooi zootje is. Maar er zijn veel konflikten en waar veel konflikten zijn, daar zullen ook vele erkenningen mogelijk worden.

Waar vele erkenningen bereikt worden, is volgens mij de kans groot, dat ook de waarheid meer openbaar wordt -- ook al doen de meeste mensen nog steeds met alle kracht hun best dit te voorkomen. Wat geen hatelijkheid, maar een vaststelling is.

Ik stel: indien een konflikt ons dichter bij de waarheid brengt, zo zullen wij door het konflikt meer feiten in ons op moeten nemen, meer indrukken moeten verwerken, meer waarden buiten onszelf als belangrijk en vaststaand leren aanvaarden.

Eerst wanneer wij ons eigen gevoel van oppermachtigheid of slaafsheid -- of beiden -- verloren hebben, leven wij in een meer werkelijke wereld. Eerst wanneer wij daarbij dan ook zover komen, dat wij niet meer voornamelijk zoeken naar verschillen, maar de verenigende factoren in alles zoeken te beseffen, hebben wij volgens mij het pad naar de werkelijkheid, de waarheid, God, gevonden.

Wat volgens mij voldoende is. Maar indien iemand commentaar heeft, kunt u uw gang nu gaan.

x Kan de mens zijn individualiteit ooit prijs geven? Ik geloof ook, dat juist die verschillen het leven mooi maken.

- U vergeet iets: individualiteit is volgens uw norm de reeks eigenschappen en erkenningen, die het ik in deze samenhang bezit. Maar het is niet de essentie van je wezen.

Of het essentiële deel van het ego ooit als individu zal ophouden te bestaan, weet ik niet. Zeker is voor mij, dat je niet alle uitingen gelijk kunt gaan schakelen. Dat zou m.i. dwaasheid zijn. Maar men gaat besef krijgen.

Wanneer de bakkers en de rechtsgeleerden van elkaar opeens beseffen, dat zij het wel eens te bruin bakken, dan is er iets aan de hand. Maar dit betekent nog niet, dat de bakker moet gaan pleiten aan de balie, terwijl de rechtsgeleerde ook het broodbakken beter kan laten, wanneer hij niet wil, dat te veel mensen zich de tanden uitbreken aan de te droge kost, die hij produceert. Overdrachtelijk bedoeld dus.

Er zijn b.v. advocaten, die heel goed kunnen koken en koks, die aardig met woorden uit de weg kunnen. Ik heb dit bij mijn leven meegemaakt. Er zijn koks, die de tekorten in hun gerechten dan met woorden goed willen maken. Iemand vertelde mij, dat het mij voorgesette gerecht een echte cordonbleu was, omdat alles was, zoals het in het boek stond. Maar ik had het liever geproefd

Ik probeer te betogen, dat de verschillen in uiting, die u individualisme pleegt te noemen, geen gelijkheid van erkenning uitsluiten. Alleen op het oogenblik, dat de eenheid in alles erkend wordt, verandert de waarde ervan.

Het individuele wordt dan voor eigen besef tot werktuig van het geheel, zodat het zich niet meer tracht af te zetten tegen het andere, maar eerder zich probeert te voegen in het andere, om zo elk noodzakelijk of wenselijk verschijnsel in het geheel mogelijk te maken.

Ik geloof niet aan de waarde van menselijke normering. Ik meen b.v., dat in uw land de mensen te veel opvoeding hebben genoten, zodat zij voortdurend bezig zijn over theorieën en mogelijke rechten, terwijl gemeenschap en natie behoefte hebben aan mensen, voor wie werk nog een heilige taak is.

Waar het mij om gaat: wanneer een mens een bepaalde capaciteit, een talent heeft, kennis bezit, zo heeft hij dezen niet om zich daarmee te verheffen boven, af te zetten tegen, of te verrijken ten koste van anderen.

Deze zaken heeft men dan om het zo anderen mogelijk te maken hun eigen kwaliteiten en eigenschappen te ontplooien. Deze mate van eenheid betekent geen opheffing van de individualiteit.

Man en vrouw b.v. zijn verschillend geschapen. Dat is bewijsbaar. In essentie vertonen zij vele overeenkomsten, die in uiterlijke vorm een afwijking vertonen, welke volgens mij het leven voor de mens op aarde schoner maakt.

Wanneer nu man en vrouw samenkomen en de vrouw probeert ook de rol van de man te spelen of omgekeerd, dan is er nooit werkelijk geluk te vinden. Maar op het oogenblik, dat beide partners een eigend rol spelen en zo de ander aanvullen, ontstaat een gelukkig huwelijk.

Hier blijkt, dat individueel bestaan en het gebruik van de persoonlijke mogelijkheden en eigenschappen zelfs zeer belangrijk is, maar dat het allerbelangrijkste wel is, dat elk de gaven niet gebruikt om de ander te overheersen te exploiteren, of op enigerlei andere wijze ondergeschikt te maken. Belangrijk is, dat men zichzelf met alle eigen kwaliteiten, eigenschappen en desnoods zelfs fouten leert beleven als een aanvulling van de ander. Op het oogenblik, dat mensen elkaar zo komplementeren, ontstaat een eenheid, die niet alleen in belevingen erfahrbaar is, maar zich ook in geestelijke waarden, ontwikkeling enz. kenbaar maakt.

Ik stel dus niet, dat alle individualiteit teloor zal moeten gaan. Ik ben ook zeker geen tegenstander van enig individualisme. Tegenstanders daarvan zijn degenen, die zichzelf willen verheffen boven de massa. Ik ben voor het individu, zijn mogelijkheden, zijn betekenis, ook al weet ik niet, of dit in de bron van de waarheid nog zo beleefbaar en bestaanbaar is. Maar ik ben tegen een individualisme, dat de wereld kiest als tegenstander.

Wanneer je beseft, dat wij allen leven uit dezelfde kracht, een zelfde doel schijnen te hebben en dus medestanders dienen te zijn, dan bereiken wij het ideaal.

Dan heeft de mens zijn naaste lief gelijk zichzelf. Niet meer, maar ook niet minder. Gelijk. Dus niet: ik offer mij op aan anderen, of: ik offer anderen op aan mijzelve, maar:

samen strevende met anderen zal ik het mij mogelijke doen, opdat wij te samen zo goed, gelukkig, waar enz. zijn als maar mogelijk is. Dat is volgens mij ook de ware naasteliefde.

Het ik functioneert dan t.a.v. anderen als een aanvullende komponent op het ogenblik, dat bij de ander daartoe een noodzaak bestaat en is volledig bereid anderen als aanvullende komponenten te aanvaarden op het ogenblik, dat het ego hieraan behoefte heeft.

Dit vermindert de waarde van ik en persoonlijkheid niet, maar geeft wel een grotere inhoud en erkenning van waarheid en leven, zowel voor het getroffen ego als anderen.

Dat wilde ik betogen.

Kortom: het ego zal wel blijven bestaan, al weet ik dit niet volledig zeker. Maar verder moet er niet sprake zijn van het bij mensen geldende: het een of het ander. Het zal steeds meer moeten worden: het een en het ander.

Dan geldt: het is voor jou de betekenis, die je hebt, waardoor het geheel betekenis krijgt. De betekenis van het geheel wordt het dan, waarin je ervaart, waardoor en waarvoor je werkt en waardoor je zelf betekenis hebt.

Wat volgens mij het juiste antwoord op de vraag is.

Hoe komt het wezen van een mens het beste tot zijn recht?

Het wezen van een mens komt het beste tot zijn recht, wanneer de mens tot het besef komt, dat recht niet bestaat. Want op het ogenblik, dat de mens beseft, dat er geen recht is, zodat hij voor zich, voor zijn wezen, niets kan opeisen, wat niet essentieel is, of deel van dit wezen is, maar wel door wat hij is te delen met de rest van het zijnde op elk niveau, het andere geluk kan brengen en daarin eigen geluk kan vinden, dan vindt die mens iets, wat wij kosmische liefde noemen en zo ook iets, wat wij gemeenlijk God noemen. Maar die God gaat hij dan ook in al het andere erkennen.

Ik meen, dat zo het menselijke wezen - om in uw termen te spreken - het beste tot zijn recht komt. Want het enige recht, dat wij altijd en wezenlijk bezitten, is het kosmische erfrecht: het recht deel te zijn van het ene geheel, dat nooit teloor gaat, ook al verandert het voortdurend in uiting en vorm.

Hopelijk is dit voldoende. Indien dit niet het geval is, dan zegt u het maar.

Iedereen zwijgt. Ik zal dus afscheid moeten nemen. Maar ik doe het wel met een aanloop. Wanneer ik vroeger zei: "jongens, ik moet opstappen", volgende er gemeenlijk nog wel vijf rondjes. Maar zolang zal ik het nu toch niet maken.

Ik heb u de vraag voorgehouden "wat is waarheid?". Daarbij heb ik duidelijk gesteld, dat wij geen van allen weten of kunnen weten, wat de totale waarheid is. Misschien is dit maar goed ook.

Wanneer wij gekonfronteerd worden met dingen, die te groot voor ons zijn, krijgen wij alleen maar minderwaardigheidscomplexen.

Zeker is echter, dat wij nooit waarheid zullen kunnen vinden door anderen uit te schakelen of feiten te ontkennen. Dat kwam naar ik meen wel duidelijk naar voren.

Op het ogenblik, dat je begint te beseffen, dat het belangrijkste, wat een mens heeft, zijn existentie, zijn leven

is en dat hij dit gemeen heeft met alle leven, zal hij mogelijk de kleine dingen niet zo erg belangrijk meer vinden.

Mijn vrouw op aarde was iemand, die dit niet kon begrijpen. Zij spaarde elke dag alle verschillen en geschillen op, vooral de kleine. Die spuide zij dan elke avond in de echtelijke sponde, zodat ik op de duur in mijn slaap, zelfs na haar overlijden, voortdurend murmelde: ja schat, je hebt gelijk, schat.

Want ik was een mens en een mens is nu eenmaal iemand, die, wanneer een ander zijn fouten opsomt, niet luistert of ja murmelt, terwijl hij aan iets anders denkt, mogelijk aan de kans op komende fouten.

De waarheid, mijn vrienden, ligt in het besef, dat, hoe uniek wij allen als persoonlijkheid ook mogen zijn, dit alles alleen maar tot stand kon komen door een kracht, die in alles gelijklijk aanwezig is en bestaat.

Wanneer wij dit laatste willen beseffen, zullen wij niet meer alles gaan wegwuiven, wat ons niet meer past, maar zullen wij aandacht hebben voor alle dingen. Hierdoor zullen wij zowel de waarden van ons eigen bestaan als van het gehele bestaan beter en intenser kunnen beleven.

Misschien dat wij dan op de duur ook lerendat de symbolen, die in dromen een rol spelen en die wij vaak na de dood ook in vele werelden vinden, toch niets anders zijn dan onze poging het geheel, waarin wij leven, te vertalen in onze eigen termen.

Ons verlangen naar eeuwigheid is alleen onze poging om de werkelijkheid van ons bestaan te vertalen in een persoonlijk voortbestaan, volgens nu gekende normen en vormen. Waarbij die normen en vormen in feite niet belangrijk zijn.

Wanneer wij zeggen, dat wij geloven in een God en de liefde van die God, dan is het in feite ook de liefde, die in ons bestaat, die wij zo uiten, ook al is die liefde in ons mogelijk meer een honger of een beleefd tekort, waarvoor wij de compensatie in God terug willen vinden.

Maar wat in ons is, bestaat overal. Wij kunnen niet hongeren naar liefde, ook de liefde, die God ons geeft, wanneer niet in onszelve de kracht van die liefde eerst manifest is. Dan eerst zullen wij een goddelijke liefde, die ook op ons gericht is, kunnen ervaren.

Wanneer wij spreken over wijsheid, dan moeten wij wel beseffen, dat er geen universiteit is, die wijsheid doceert. Opvallend is, dat men wel wijsbegeerte doceert, waarbij zij, die deze studie volgen, wel begeren, dat anderen hun wijsheid erkennen, maar niet, zoals 't woord zegt, begeren, wijs te worden.

Wij hebben een wijsheid: het doorzien van de dingen, het beleven van de essentie der dingen. Dat is de werkelijke wijsheid. Wanneer wij proberen deze te bereiken in de eenvoudige dingen van het leven, zullen wij op de duur mogelijk wijs worden. I.e.: in onszelf de eenvoud hervinden, die in de scheppende kracht voortdurend werkzaam is.

Zo gaat het met alle dingen: de vage wensen, verlangens, behoeften in ons wezen zijn, wanneer zij herleid worden tot hun betekenis, alleen maar een behoefte om alles, wat in ons wezen reeds bestaat, in en voor ons duidelijk te zien worden.

Daarom wil ik besluiten met de volgende opmerking:

Wanneer je naar de waarheid zoekt, moet je niet wachten tot iemand je die waarheid brengt. Je moet beginnen de waarheid in jezelf te zoeken.

Eerst degene, die waar is in en vanuit onszelve, zal de hogere waarheid vinden.

Moge het ons gegeven zijn te zijnertijd de totale waarheid te kennen. Ik dank U voor uw aandacht .

Goeden avond.

-0-0-0-0-0-

Goeden avond, vrienden.

Het tweede onderwerp van de avond dient altijd meer geestelijk van aard te zijn. Maar het eerste is in dat opzicht reeds erg genoeg geweest.

Ik wil u dan ook voorstellen om zelf een onderwerp te stellen, zo mogelijk toch wel van enigszins geestelijke betekenis, waaraan wij in deze tweede helft van de bijeenkomst dan nog kort aandacht kunnen besteden.

Hebt U een voorslag?

x DE GEBOORTE VAN HET LICHT

Een mooi onderwerp. De geboorte van het licht?

Het was hardstikke donker. Zo donker, dat eigenlijk niemand wist, dat hij er was. En toch was er in die duisternis een vreemde spanning.

Toen, niemand weet precies, hoe het gegaan is, was het evenwicht verstoord. Opeens was er licht.

Eerst was er een kleine gloeiing, een vonk, een warreling. Dan een explosie, die zich plotseling snel uitbreidde, tot er een nevel van licht in het duister stond.

Zo is het licht geboren. Het is zeker niets bijzonders. Wanneer wij hier spreken over licht, dan denken wij onwillekeurig aan de hoogste waarden.

Maar licht, mijne vrienden, is datgene, waardoor wij weten. Duister is datgene, waarin niets kenbaar is. En op het ogenblik, dat wij beginnen te beseffen, is voor ons het licht geboren.

Misschien speelt zich dit voor een ego wel als volgt af: Je drijft ergens - onbestemd - en opeens weet je: dit ben ik en dat ben ik niet.

Verder weet je nog niets. Maar opeens ben je er. Er is licht. Dan ga je al snel zeggen: er zijn verschillen in datgene, wat ik niet ben.

Het licht wordt dan groter, want je gaat dan onderscheid maken. En voor je het weet, ga te reageren. En reagerende begin je te denken.

Daar, waar je denkt, waarneemt, beleeft, daar is het licht. Zo eenvoudig is het ook.

Wie wil spreken over de geboorte van het licht, dient zich goed te realiseren, dat niemand van ons weet, waar of wat de bron is, waardoor dit eerste licht ontstaat.

Uit het onbekende wordt een evenwicht verstoord en er is licht, zonder dat wij beseffen, hoe het tot stand kon komen. Er ontstaat opeens een beseffen, een kennen, een weten omtrent ik en niet-ik, een beleven. Wij worden bewust, wij ontwikkelen ons.

Wij zien mogelijk 10.000 onbekende vormen, beleven werelden en elke maal zeggen wij weer: dit ben ik, dat ben ik niet. Op een gegeven ogenblik kennen wij alles, reageren wij op alles, wat voor ons kenbaar is. Dan leven wij in het grote licht.

Want dan weten wij: dit ben ik. Het is mogelijk vreemd, dat je van buitenaf begint. Maar je kunt niets omtrent jezelf, of in jezelf bewust leren kennen, wanneer je het niet in de wereld vindt of beleeft.

Iemand, die niet weet, wat de wereld is, kan niet weten, wat hij zelf is. Iemand, die alleen zijn eigen dromen droomt, kan nooit de werkelijkheid vinden.

Maar er komt wel een ogenblik, dat wij in onszelf gaan zoeken en erkennen. Natuurlijk, buiten ons is er een kosmos. Maar die kunnen wij in onszelf herscheppen.

In onszelf zijn de zelfde sterrenevels, want wij hebben ze gezien en herinneren ons dezen. Wij hebben vele dingen gezien, weten of denken te weten, hoe zij zijn en in ons bestaan zij.

Er zijn mensen, dieren, planten, bomen, die wij eens ontmoet hebben. Nu dragen wij hun beeld in ons: zij zijn er. In ons bouwt zich een soort miniatuurwereld op, een kleine kosmos, waarin wij schepper zijn.

Maar dan erkennen wij steeds weer op een gegeven ogenblik: er zijn verschillen tussen onze innerlijke kosmos en de feiten, die buiten ons bestaan.

Wij vragen ons dan af waarom en zien in, dat wij gefaald hebben, dat wij tekorten hebben getoond in ons scheppingsvermogen.

Dan zeggen wij: zo moet het niet zijn. Wij worden ontevreden. In die onvrede ontstaat strijd. Soms is het een strijd met de wereld, die buiten ons bestaat. Want wat in ons bestaat, is ons vaak te heilig: het is ons wereldje.

Aan de andere kant zal er toch ook strijd komen in ons ik. Want wij wensen, dat die innerlijke wereld goed is, dat zij perfect zal zijn, volmaaktheid toont. Zo streven wij naar volmaaktheid.

Dan komt er een ogenblik, dat wij in onszelf kijken en in ons ego het zelfde zien en beleven, als er buiten ons bestaat. Dan is het ik alleen maar een besef van de werkelijkheid geworden.

En wie zal zeggen, wat er dan verder gebeurt? Maar ik stel het mij als volgt voor:

Langzaam maar zeker beseffen wij: nu is alles in perfectie beseft, dus is actie niet meer nodig. De krachten en evenwichten, die alles voortdurend in stand hebben gehouden, lossen langzaam op. Er blijft slechts een evenwicht, een statisch beeld, waarin wij niet eens meer verdromen, omdat wij weten.

Dan zijn de uitingen voorbij. Er is dan niets, er is alleen nog maar een duister, waarin wel als mogelijkheid nog alles bestaat, maar er geen behoefte meer is het te uiten.

Ik heb zo een flauw vermoeden - heel flauw maar - dat er op een ogenblik zo iemand dan kan zeggen: Toch is dit nog niet mijn volmaaktheid. Dit beeld, dat ik in mij draag, moet toch anders zijn.

Op het ogenblik, dat hij dit in zich zegt, verstoort hij het evenwicht. En wie zal kunnen zeggen, dat niet op deze wijze dan weer opnieuw het eerste licht ontstaat?

U moogt zeggen, dat het niet zo is, u moogt zeggen, dat het waarschijnlijk is. Zeker zijn wij van dit alles niet. Maar toch: wie zal met alle zekerheid kunnen zeggen, dat het niet zo is?

Wanneer iemand je vraagt te spreken over de geboorte van het licht, dan denkt hij vaak daarbij :nu zal er dus gesproken worden over het leven van Jezus op aarde - of zo iets.

Maar is het leven van Jezus niet de konsekwentie van het eerste ontstaan, het eerste bewustzijn?

God sprak: het worde licht. En het werd licht. Dat omvat alles: ook het leven van Jezus, van u, ook het einde der tijden.

Dat alles is gelegen in dit eerste woord, dit eerste begrip, uitgedrukt in de woorden: De heer sprak: Het worde licht en het werd licht.

Wij, beperkte wezens, proberen veelal de eenheid eerst door de gehaktmolen te draaien om vervolgens alle kleine vezeltjes als afzonderlijke waarden op te stellen.

Wij trachten de eenheid te verbreken tussen onszelf en de Schepper, maar evengoed tussen onszelf en de feiten. Wij willen alles afzonderlijk overwegen, afzonderlijk bezien, afzonderlijk kennen.

Maar niets kan bestaan zonder al het andere. Samenhangen kunnen niet geloofchend of ongedaan gemaakt worden. Kijk alleen maar eens naar het leven op uw wereld.

Dat is een ecologie, zoals men dit noemt: een evenwicht, afhankelijk van alle bestaande factoren. De vogels, de insekten, de planten, de mens, de dieren, allen spelen daarin een rol.

En wanneer maar een van hen uit zijn rol valt, wordt het geheel wankel, wordt alles gevaarlijk, dan weet men niet meer, waar men, met dit veranderende evenwicht, naar toe moet.

Alles bestaat dank zij het andere. Bij de mens kun je naar ik meen moeilijk spreken over een symbiose. Toch berust uw spijsvertering voor een groot deel op uw darmflora.

Wat is darmflora? Dat is een andere vorm van leven, niet deel van u. Een lagere vorm van leven desnoods, maar dan toch wel anders dan u, een afzonderlijk leven. Dit leven kan gedood worden, dat leven kan desnoods in uw lichaam gebracht worden.

Dit, uw persoon vreemde, leven reguleert uw spijsvertering.

Een vorm van symbiose, zou ik zeggen, want een mens kan niet langere tijd in leven blijven zonder de hulp van dit zijn wezen vreemde leven.

Op aarde is bestaan zonder al het andere leven, zonder al het andere, eenvoudig niet mogelijk. In de geest kun je zeggen :ik ben, maar al het andere gaat mij niets aan. Maar dan

zit je meteen in "het duister". Dan ben je geïsoleerd.

Eerst op het ogenblik, dat wij de wereld buiten ons aanvaarden, ontstaat er een leven in onszelf. Ik zou ook dit een symbiose willen noemen: een noodzakelijke verbondenheid, waar je niet geheel los van kunt komen.

Ik dacht, dat zo iets van het beginaf zo geweest zal moeten zijn en dat dit tot het einde voort zal gaan. Niet dat ik precies weet, of God een programma heeft gemaakt voor zijn schepping en schepselen. Persoonlijk doet een dergelijke God mij te veel denken aan een soort super touroperator. En daar houd ik niet van.

Een God dan, die alle beheerst, zegt, hoe het moet zijn? Volgens mij behoeft God alleen maar te zeggen: Het worde licht.

Daarmede is alles gezegd. Al het andere vloeit uit dit begin volgens mij noodzakelijkerwijze voort.

Dan kunnen wij verder een vrije wil hebben, beschikken over een vrije keuze, zelf onze belevingen mogelijk geheel of grotendeels bepalen.

Maar wij kunnen de werelden, waarin wij leven, niet zelf bepalen. Wij zijn niet geheel onafhankelijk van alles, wat er rond en met ons bestaat.

Wanneer u mij als onderwerp de geboorte van het licht stelt, dan kan ik niet onmiddellijk denken aan Beth lehem, hoe mooi het verhaal ook moge zijn. Ik denk zelfs niet aan God, die Adam vormt uit de klei en hem zijn asem inblaast.

Dan denk ik inderdaad aan dat eerste woord uit de bijbel, het begin van de schepping in dit wonderlijke boek vol overdrachtelijke wijsheid: De heer sprak: het worde licht, en het werd licht.

Dit is voor mij de werkelijke geboorte van het licht. En er komt voor ons volgens mij een ogenblik, waarop wij in onszelf kijken en daar het duister, de leegte, het onbenul zien en tot onszelf zeggen: wij moeten gaan beseffen, wij moeten meer dan alleen maar een uiting zijn. En volgens mij is dat dan het begin van onze kosmos, ons "het worde licht".

Dan worden er tegenstellingen kenbaar, zeker. De vrede is voorbij, er moet naar evenwicht gezocht worden, naar een synthese, naar een mogelijkheid van zijn. En op de duur zullen wij uit de schijn van verdeeldheid weer een eenheid moeten smeden.

Anders, zonder dit, kan het besef in ons niet leven, kan er geen innerlijk licht voor ons bestaan. Zo bouwen wij onze innerlijke kosmos.

Deze kosmos bouwende hebben wij, zo geloof ik, het licht tot uiting gebracht.

Ik weet niet, hoe ik hierover meer moet gaan zeggen. Het geheel doet u mogelijk wat dichterlijk aan en wat mystiek. Maar aan de andere kant - wanneer ik eerlijk moet zijn - zeg ik:

Wanneer een mens het heeft over het licht en over de geboorte van het licht, denkt hij dan niet te veel in menselijke termen.

Het is begrijpelijk: wij proberen alles te bepalen in een analogie met ons eigen bestaan. Wij denken op aarde allen over leven en dood op een menselijke manier.

Je kunt niet anders, wanneer je mens bent. Zoals wij denken aan licht en duister op een geestelijke wijze, wanneer wij geest zijn.

Maar het is altijd weer ons bestaan, dat de maatstaf vormt, weet U ? Alles, wat ik gezegd heb over het licht, is wel waar. Voor mij en waarschijnlijk ook voor u is dit waarheid, heeft het betekenis.

Maar wat is de werkelijkheid van dit licht? Ik heb wel eens gedacht - mogelijk is het een dwaze gedachte- dat , wat wij de schepping noemen, zo iets is als een nevelkamer, waarbij flitsende gedachten van het onbekende door de materie schieten als lichtende deeltjes en ieder keer, wanneer een dergelijk deeltje oplicht, wij zeggen: hier is het ware licht, hier hebben wij de kosmos.

In feite is er dan alleen maar een klein deeltje voorbijgegaan, dat de actie aangeeft van het onbekende, dat buiten die nevelkamer bestaat.

Vindt u dit onduidelijk? Weet u, wat een nevelkamer is? Om het eenvoudig te zeggen: een afgesloten ruimte, waarin een nevel, een soort stoom, bestaat. Hierdoor kan men de baan zichtbaar maken van kleinste delen, electronen en zo. Je ziet hun spoor dan oplichten.

Met dit voorbeeld wilde ik alleen duidelijk maken, dat je **eigenlijk** niets weet van het licht. Ik meen, dat het begin van alle weten gelegen is in het besef, hoe weinig je weet.

Ik wil daarmee niet zeggen, dat je jezelf nu voortaan als klein, onbetekenend moet gaan beschouwen. Want al zouden wij kleiner zijn dan een enkele zandkorrel op een strand van oneindigheden, dan nog zijn wij onszelf en voor onszelf zijn wij belangrijk. Daarom ook moeten wij voor onszelf maar naar het licht zoeken, zelfs wanneer dit voor de kosmos, of wat er achter verbogen is, niets uitmaakt.

Wel moeten wij durven toegeven, dat wij maar weinig werkelijk weten en zo weinig zekerheden hebben , dat wij zo weinig zelf bewust en gewild kunnen volbrengen.

Voor heel wat mensen zou het ook nog als volgt kunnen zijn: Er is licht. Maar wat betekent dit licht? Het betekent vaak ook het vermogen om te doen.

Stel u voor, dat u een berg aan het beklimmen was. Nu heerst er diep. donkere nacht. Dan gaat u niet verder klimmen. U kunt niet zien, wat er is, kunt geen richting bepalen. Uw mogelijkheid om een doel te kiezen en overlegd verder te gaan, keert echter terug, wanneer het weer licht is. Zodra het dag wordt, gaan zij verder.

Zelfs in de natuur zien wij, dat actie samenvalt met het optreden van een bepaalde mate van licht. Of wij nu onbelangrijk zijn, of heel belangrijk, volgens mij hebben wij actie nodig om tot besef te komen.

Maar wanneer die mogelijkheid tot actie er dan eenmaal is, kunnen wij ons ook niet meer beperken, tot hetgeen wij reeds kennen:

Het licht geeft ons de mogelijkheid verder te kijken, onze wereld steeds weer wat groter te maken. Daarom zou je ook nog kunnen zeggen: voor een mens wordt het licht geboren op het ogenblik, dat hij zich bewust wordt van alle kwaliteiten, die hij bezit, geestelijke en andere kwaliteiten, waarvan de mensen

een groot deel onderdrukken, omdat volgens hen het bestaan van die eigenschappen in de menselijke maatschappij te lastig is.

Van betekenis is vooral, dat iemand niet alleen die eigenschappen en kwaliteiten beseft, maar er ook gebruik van maakt, wanneer dit voor hemzelf of anderen nodig is.

Ook dit lijkt mij een geboorte van het licht, of tenminste een direct gevolg van de geboorte van het licht. Maar om nu lang je te verdiepen in beschouwingen als deze?

Voor mij hoeft het eerlijk gezegd niet. Het lijkt mij niet noodzakelijk je steeds weer langdurig met dergelijke theorieën bezig te houden.

Aan de andere kant: wanneer je leeft, moet je er wel zorg voor dragen, dat je jezelf niet te zeer begrenst. Want dan scheppen wij wel rust voor onszelf, maar gelijktijdig doven wij het licht.

Strijd is vaak vervelend, dat ben ik met u eens. En het gekonfronteerd worden met dingen, die al dan niet aangenaam zijn, is niet altijd leuk. Het leukste lijkt het een mens steeds weer, wanneer het gehele leven een prettige vrede wordt.

Maar op het ogenblik, dat je zover komt, is er niets meer. Dan wordt alle energie in je gelijk. Dan zijn er geen verschijnselen meer, geen werkingen meer. Dan is er een entropie, een langzaam vergaan, tot alles gelijk is en niets meer kenbaar is.

Daaraan zijn wij nog lang niet toe. Daarom moeten wij werken en leven. Ik vraag mij soms wel eens af, of onze grootste vreugde als mens en geest in feite niet het nieuwe, het andere is.

Wij leven met onze zekerheden. Dat is de wereld, die in ons bestaat. Maar de werkelijke betekenis van het licht schijnt ons eerst te treffen, wanneer wij verder gaan dan die eigen wereld en het gekende.

Wanneer wij doordringen in werelden, die wij nog niet kennen, belevingen doormaken, die wij nog niet kennen, of soms zelfs niet kunnen omschrijven, werkt het licht voor ons het meest kenbaar en intens.

De voortdurende konfrontatie met het schijnbaar onmogelijke en het schijnbaar onwerkelijke lijkt mij een belangrijk deel van leven en bestaan te vormen. Daardoor kan het licht blijven bestaan.

De grootste vijand van bewustwording en licht, van menselijkheid zelfs, is zelfvoldaanheid. De grootste stimulans voor bewustwording, voor een verder groeien in menselijke en kosmische zin, ligt volgens mij in de voortdurende activiteit, waarbij je in een steeds zich herhalend pogen een grotere wereld leert beseffen en misschien zelfs een deel daarvan leert beheersen.

Voor een verhaal over de geboorte van het licht is dit alles misschien niet juist gekozen volgens uw smaak. Het behoort meestal wat vroom te zijn. Maar verhalenderwijs heb ik een begin gemaakt met dit onderwerp op mijn wijze. Waarom zou ik het dan ook niet verhalenderwijs afsluiten?

Er was eens, lang geleden, een tovenaars. Deze tovenaars vond een onbekend kontinent, waar, door veel strijd, een bepaalde mensengroep uiteindelijk de overhand had gekregen.

De zaken beziende sprak hij tot zichzelf: Hier moeten wij orde en regel stellen. En hij schiep de democratie. Maar een democratie kan alleen bestaan door tegenstellingen. Daarom schiep hij meteen maar twee partijen ook: die van de ezels en die van de olifanten.

De ezels balkten, de olifanten trompetten en terwijl zij voortdurend bezig waren elkaar te verwijten, dat zij er anders uitzagen, ging het goed met de democratie.

Iedereen voelde zich belangrijk, iedereen probeerde iets te zijn of te doen en daardoor veranderde er voortdurend iets.

Tot de grootste ezel uiteindelijk besloot een einde te maken aan alle verdeeldheid. Hij huwde een jonge olifante - wat voor hem op zijn leeftijd nog een hele prestatie was - en besloot een dynastie te gronden.

Vanaf dat moment was er geen verschil meer tussen olifanten en ezels. En vanaf dat ogenblik werd dit rijk vol ontwikkeling tot een dommelend sprookje, dat ten gronde ging aan een gebrek aan initiatieven.

Ook hierin wilde ik duidelijk maken, wat voor mij het licht is: beweging, uiting, Licht is niet voor u iets wat bestaat. Het is een deeltje, dat afgeschoten door de ruimte snelt als een soort vervorming van een magnetisch veld en dan, zodra het een tussenstof bereikt, actief wordt, een trilling induceert.

De weerkaatsing van die trilling wordt dan kleur. De wijze, waarop het licht weerkaatst wordt en beseft, is het werkelijke licht voor ons.

Wat wij licht noemen, is alleen maar de weerkaating van een actie in de werkelijkheid. Daarom ook zullen wij zelf tot actie moeten worden, indien wij werkelijk licht willen zijn en zullen wij werkelijkheid alleen kenbaar kunnen maken door onze actie. Want alleen zo vinden wij het bewustzijn, het besef, maar ook het verschijnsel der kenbaarheid.

Kort gezegd: de mensen moeten anders gaan denken?

Ja. Maar de mensen zijn bang om anders te denken dan zij dachten, uit angst anders te zijn dan zij geweest zijn en zo zichzelf te verliezen door anders te denken dan zij deden.

In de praktijk komt het hier op neer: een mens, die, uitgaande van hetgeen hij reeds weet of denkt, leert anders te denken en waar te nemen, zonder daardoor zijn oorspronkelijk weten en denken geheel te verloochenen, ontwikkelt een meer omvangrijk vermogen tot denken, waardoor zijn eigen vermogen tot begrip en doorzien van feiten groter zal worden. Hij zal dus meer gaan denken en niet alleen maar anders gaan denken en komt zo tot een steeds meer omvattend gebied van begrip en ervaringen. Daaruit puttende vindt hij voor zich een steeds groter besef, maar ook op elk terrein een beter inzicht en betere mogelijkheden.

Bang zijn voor andersdenkenden - wat veel voorkomt - is in feite een angst voor het verlies van eigen sereniteit. Maar juist deze laatste wordt uiteindelijk een bron van dood, duister, verlies van werkelijk leven.

Ik wens U allen een goeden avond.

(bekort)

d.d. 9 januari 1976.